

NOVÁ GENERACE PRO MODERNÍ ČESKO

OSAMU
OKAMURA

PETR
DOUBRAVSKÝ

JOHANNA
NEJEDLOVÁ

ZUZANA
PAVELKOVÁ

MICHAL
BERG

GABRIELA
SVÁROVSKÁ

Program pro volby do
Evropského parlamentu 2024

ZELENÍ

Program Strany zelených pro volby do Evropského parlamentu 2024

Evropa je náš domov. A nadcházející evropské volby rozhodnou o tom, jaký domov chceme společně v Evropě tvořit. Zelení do těchto voleb nabízí novou generaci političek a politiků, která si uvědomuje výzvy současného světa a stejně tak ví, že je dokážeme řešit pouze společně na úrovni celé Evropy, bez výmluv, kterými současná politická garnitura zakrývá své neschopnosti a selhání.

Cílem našeho programu je zvýšení kvality života. Zelená témata, jako je ochrana naší přírody a ekologizace ekonomiky, jsou nyní tím nejdůležitějším, co musíme řešit. A na tom, jak je zvládneme, závisí prosperita a kvalita života v Česku.

Máme v tomto směru tři základní úkoly. Prvním je zachovat základní podmínky pro zdravý život. Jen pokud zvládneme ochránit klima a všechny základní životní zdroje, jako je úrodná krajina, čistý vzduch a pitná voda, dokážeme lidem dát naději, že i naše děti a vnuci budou žít v prostředí, které dobrý život umožní.

Druhým je zachování prosperity a zvýšení kvality života. Stojí před námi výzva modernizovat ekonomiku, aby dokázala prosperovat a zároveň snížila svoje dopady na životní prostředí a klima. Jako Zelení vidíme obrovskou příležitost v tom, aby tato modernizace zároveň snížila nerovnosti ve společnosti a vedla k lepšímu životu. Jen pokud bude klimatická proměna ekonomiky sociální, bude totiž dlouhodobě udržitelná.

A třetím úkolem je zachování bezpečnosti a ochrany demokratických pravidel v Evropě. Lidská práva a svobody jsou ohroženy pod tlakem domácích populistů i zahraničních zájmů. V boji proti ruské vojenské agresi dnes na Ukrajině umírají lidé i za naši bezpečnost. Jsme přesvědčeni, že jen fungující spolupráce v Evropě zajistí to, co je jejím úkolem: bezpečnost obyvatel, energetickou soběstačnost, dodržování společných hodnot a lepší život pro všechny.

K tomu nás dovede pouze moderní zelená politika. Pouze Zelení postaví ochranu klimatu, sociální spravedlnost a ochranu základních práv, svobod a demokracie do centra budoucnosti Evropy.

Historie ukazuje, že když Evropa spolupracuje, může zlepšit mnohé. Náš přístup k politice je jednoduchý: nabízíme řešení pro dnešek, která nám dávají naději pro lepší zítřek. Ve spolupráci s řadou expertů a expertek, občanskou společností i našimi partnery v Evropě jsme připravili tento program, který tato řešení představuje.

Děkujeme za vaši důvěru!

Evropa prosperity a kvality života	4
1. Modernizace hospodářství přinese snížení nerovností	5
2. Robustní rozpočet pro modernizaci průmyslu	5
3. Průmyslová politika pro 21. století	6
4. Udržitelná a dostupná energie	8
5. Zelená dohoda musí být sociální dohoda	9
6. Férové daně: Velké firmy mají také platit	10
7. Větší investice do vzdělání - Erasmus pro všechny	11
8. Moderní doprava: rychlá, pohodlná a ekologická	12
9. Aby lidé měli kde bydlet	13
Evropa pro ochranu klimatu a zdravé životní prostředí	14
1. Konec fosilních paliv	15
2. Investice do boje se změnou klimatu a jejími dopady	15
3. Méně odpadu, lepší nakládání s materiály a surovinovou soběstačností	15
4. Adaptace měst a obcí na změnu klimatu	16
5. Ochrana životního prostředí, přírody a biodiverzity	17
6. Udržitelné zemědělství	18
7. Konec utrpení zvířat	18
8. Zdraví a odolnost Evropanů a Evropanek	19
9. Sport jako propojení lidí, přírody, zdraví a komunit	20
Evropa svobodná, demokratická a kulturní	21
1. Hráz proti extrémní pravici a fašistům	21
2. Vláda práva: stejná pravidla pro všechny	22
3. Silná a dynamická občanská společnost	22
4. Ochrana svobody médií a tisku	22
5. Člověk a jeho práva v éře digitalizace a umělé inteligence	23
6. Stop korupci a střetu zájmů: Ani euro evropským oligarchům	24
7. Rovnost žen a mužů	24
8. Ne diskriminaci a rasismu!	25
9. Svobodné prostředí pro LGBTQI+ osoby a jejich rodiny	25
10. Svobodná kulturní tvorba a podmínky pracujících v kultuře	25
Evropa jako prostor míru, bezpečnosti a lidských práv	26
1. Migrační politika respektující evropské hodnoty	27
2. Pevná a trvalá podpora Ukrajině	28
3. Evropa jako globální aktér a lídr obrany lidských práv ve světě	29
4. Společná Evropská obranná politika	30
5. Evropa plní své humanitární a klimatické závazky	30
6. Více demokracie pro evropské občany	31
7. Posílená jednota unie - Eurozóna rozšířená o Česko	32
8. Cesta k fiskální unii	32
9. Druhé velké rozšíření	33

Evropa prosperity a kvality života

Zelená témata jako ochrana naší přírody a ekologická modernizace ekonomiky nejsou okrajovou záležitostí. Naopak - závisí na nich prosperita a kvalita života v Česku. Zvládnout současnou transformaci ekonomiky či změny spojené s umělou inteligencí a robotizací, to je největší výzva dneška - včetně nutnosti zvládnout také její sociální dopady.

Nedává žádný smysl snažit se tuto modernizaci brzdit. Naopak, čím dříve otázky ekologizace naší ekonomiky spojené se snižováním emisí začneme opravdu řešit, tím to bude stát méně peněz, bude to méně náročné a posílí to naši konkurenceschopnost. Stav klimatu nám nedává jinou možnost, než jednat rychle. Jakýkoli jiný přístup není rozumný. Naším cílem je, aby klimatická transformace umožnila další obyvatelnost planety Země, přinesla dobrá pracovní místa a zajistila prosperitu pro celou společnost.

1. Modernizace hospodářství přinese snížení nerovností

Cestou ke zvládnutí transformace je modernizace českého hospodářství. Chceme podporovat investice do výroby, která obstojí i v dalších desetiletích a zajistí kvalitní pracovní místa. Nejlepší cestou k tomu je pokračování a prohloubení zelené transformace a realizace Zelené dohody pro Evropu. Ale je třeba ji dopracovat.

Klíčovou prioritou Zelených není snížení emisí za každou cenu, ale taková ekologická transformace ekonomiky, která povede nejen ke snížení emisí, ale také ke snížení nerovností ve společnosti. Protože pokud zelená opatření nerovnost zvýší, nebudou dlouhodobě udržitelná.

Zelená modernizace je příležitost jak pro zlepšení života lidí, tak pro hospodářské pozvednutí našich regionů. Nesmíme dopustit, aby prostředky určené na transformaci a podporu regionů skončily v kapsách oligarchů a v projektech pochybné kvality. Zasadíme se o vyšší dohled na účelnost využití evropských prostředků v členských zemích. Potřebujeme kompetentní státní správu, která dokáže peníze dostupné na zelenou transformaci rozumně investovat do smysluplných projektů. Aby byla transformace opravdu spravedlivá, musí být do rozhodování o potřebách a investicích zapojeny místní komunity, malé podniky a samosprávy.

2. Robustní rozpočet pro modernizaci průmyslu

Ve Spojených státech i v Číně jsme svědky masivních investic do modernizace průmyslu a infrastruktury. Investic, kterým Evropa se svým malým společným rozpočtem (pouze 1 % HND) není schopna konkurovat. Pro masivní investice k řešení výzev spojených s klimatickou změnou, digitálním věkem a modernizací průmyslu a ekonomiky prosadíme výrazné navýšení společného evropského rozpočtu a vytvoření permanentního nástroje pro půjčování na finančních trzích po vzoru Nástroje pro oživení a odolnost alespoň o velikosti 1 % HDP. Stejně tak podpoříme vytvoření nových přímých zdrojů Evropského rozpočtu, které zvýší nezávislost financování evropských politik na příspěvcích členských států.

Tyto peníze by měly směřovat na projekty ekologické infrastruktury, jako jsou železnice, obnovitelné zdroje energie nebo modernizace průmyslu. Také by měly podpořit renovace domů i investice firem do úspory energií. Evropský rozpočet

bude rovněž podporovat vzdělávací programy nezbytné pro vytváření kvalitních pracovních míst v nových zelených odvětvích a bude svým nastavením přispívat ke snižování nerovnosti ve společnosti.

Tyto peníze, které jsou klíčovým nástrojem boje proti deindustrializaci v celé Evropě, budou směřovat na podporu členských států s menšími hospodářskými zdroji a do odvětví postižených transformací. Takovéto investice z evropské úrovně jsou potřebné k ochraně jednotného trhu a získání politické podpory pro ekologický přechod v jednotlivých zemích.

3. Průmyslová politika pro 21. století

Zelený přechod je výzvou naší generaci a bez aktivní průmyslové politiky ho nebude možné dosáhnout. Zejména Čína, ale také USA se svým zákonem o snižování inflace, masivně investují do zakládání a rozvoje nových průmyslových podniků pro budoucí technologie. Na to musí Evropa reagovat, pokud chce posílit svoji soběstačnost. Česká republika má jako proexportně založená země s velkou inženýrskou a technickou tradicí velmi dobré předpoklady v této transformaci uspět. Naše moderní řešení můžeme vyvážet do světa, jako jsme to dokázali mnohokrát v minulosti.

Proto chceme na jedné straně podpořit aktivitu firem snižováním byrokracie, odstraňováním nadbytečných regulací, vytvářením pobídek pro udržitelné soukromé investice a zjednodušením přístupu ke všem druhům udržitelného financování.

Na druhé straně jsou potřeba silné programy veřejné podpory rozvoje technologií, jako jsou elektrolyzéry, větrné turbíny, baterie nebo čipy. Chceme, aby Evropa v konkurenci obstála. Klíčové výrobky budoucnosti musí být vyvíjeny a vyráběny v Evropě. Tak zajistíme pracovní místa a prosperitu.

Za tímto účelem chceme z rozpočtu EU financovat celoevropské využívání smluv na ochranu klimatu (Carbon Contracts for Difference). Všechny společnosti, které snižují emise CO₂ a převádějí svou produkci na formy šetrné ke klimatu, budou mít nárok na podporu touto formou a budou moci získat granty.

Kromě toho chceme vytvořit evropské zelené trhy pro některé obzvláště energeticky náročné výrobky z klimaticky neutrální výroby, jako je například ocel s menší uhlíkovou stopou. Za tímto účelem chceme například předepsat minimální podíl zelené oceli pro veřejné zakázky, který se bude postupně zvyšovat. Tím se vytvoří nový odbytový trh, který prostřednictvím tržního mechanismu rozpohybuje klimaticky neutrální výrobu.

Díky zákonu o kritických surovinách (CRMA) učinila Evropa významný krok směrem k větší bezpečnosti surovin. Cílem je, aby z jedné země mimo EU pocházelo maximálně 65 % dovozu kritických surovin. Náš přístup k diverzifikaci je založen na několika pilířích: snížení spotřeby surovin a zavedení účinného oběhového hospodářství, nahrazení zvláště nedostatkových surovin, využití a další zpracování domácích surovin v EU a udržitelná zahraniční surovinová politika, která se zaměřuje na rozšiřování partnerství se zeměmi po celém světě. Podpoříme společný evropský nákup kritických surovin, podobně jako EU nyní společně nakupuje plyn.

Podporujeme uhlíkové clo na výrobky přicházející na evropský trh. Uhlíkové clo chceme rozvíjet jako ochranu evropských producentů před konkurencí z jiných částí světa i jako motivace pro zavádění silných klimatických politik a snižování skleníkových plynů mimo EU. Jako největší světová zóna volného obchodu EU musí sebevědomě nastavovat podmínky i pro ostatní.

V neposlední řadě chceme také výrazně urychlit plánovací a schvalovací postupy pro výstavbu obnovitelných zdrojů a další kritické infrastruktury a zavádět kritéria odolnosti a udržitelnosti do veřejných zakázek a programů veřejného financování, což zvýhodní výrobu těchto produktů v Evropě.

Průmysl potřebuje také funkční vnitřní trh. Budeme prosazovat silnější antimonopolní nástroje, stejně jako rychlejší řízení o státní podpoře. Klimatické investice a podpora často vyžadují výjimky z pravidel vnitřního trhu a pro jejich efektivní využívání je potřeba, aby bylo řízení o výjimkách rychlejší. Podpoříme další rozvoj a strategické financování projektů IPCEI, tedy koordinované podpory klíčových průmyslových odvětví.

4. Udržitelná a dostupná energie

Rozvoj obnovitelných zdrojů v kombinaci s energetickými úsporami a zvyšování energetické účinnosti musí být jednou z priorit modernizace naší ekonomiky. Obnovitelné zdroje a úspory energií sníží náklady domácnostem, podpoří tvorbu nových dobře placených pracovních míst a posílí naši bezpečnost snížením závislosti na energetickém byznysu oligarchů, diktátorů a autoritářů.

Za tímto účelem budeme prosazovat celoevropská pravidla pro zjednodušení instalace obnovitelných zdrojů. Z evropských peněz je potřeba stavět energetickou infrastrukturu, zejména energetická propojení mezi jednotlivými zeměmi, posilovat distribuční soustavy v jednotlivých zemích nebo vytvářet bateriová a jiná úložiště energie. Posilování distribuční soustavy, výstavba interkonektorů a koordinace při regulaci distribuční soustavy otevře další možnosti přeshraniční spolupráce při dekarbonizaci energetiky a zajistí levnější energii. Také je třeba modernizovat teplárny, zejména vyšším používáním tepelných čerpadel, například využitím tepla z odpadních vod.

Podporujeme také vytvoření speciálního fondu pro revitalizaci budov a energetické úspory a také cílená opatření pro nájemníky, kteří nemohou přímo investovat do vlastních zdrojů energie či úspor. Podpora energetických úspor v domech s nájemním bydlením aktuálně neexistuje a velká část chudších domácností tak nemá možnost využít dotace pro energetické úspory. Zajistíme, aby podpora renovací z veřejných peněz nevedla ke zvýšení nájemného.

Plán transformace energetiky musí řešit také pravidla pro akumulaci energie a její flexibilitu, což zahrnuje i motivace pro úspory a změny návyků spotřeby energie – aby se například co nejvíce vyplatilo ji používat během slunečných dnů, kdy je nejlevnější. Nyní lidé ani většina firem takovou motivaci nemají, elektřina je stojí stejně bez ohledu na to, jak je v danou chvíli dostupná.

Chceme zavést lepší ochranu zranitelných a nejchudších zákazníků, například formou garance určitého základního množství elektrické energie za podporovanou cenu, přičemž teprve spotřebu nad tuto cenu by platili v tržní ceně. Zároveň chceme těmto domácnostem cíleně pomáhat spotřebu snižovat pomocí financování energetických úspor a obnovitelných zdrojů. Pro stát je takové řešení výhodnější, než doplácet vysoké náklady na bydlení ze sociálních dávek.

Navrhované alternativy v energetice, jako je např. využití vodíku, jsou spojeny s vyššími riziky a náklady. Neměli bychom na ně tedy spoléhat v běžném užití (například vodíková auta), a měly by být vyhrazeny pro záložní zdroje v energetické soustavě, těžký průmysl, dálkovou lodní dopravu a lety, kde elektrifikace není proveditelná.

Nepodporujeme předčasné uzavírání jaderných elektráren, pokud splňují potřebné bezpečnostní předpisy. Ve výstavbě nových jaderných zdrojů ale nevidíme cenově dosažitelné, dostatečně rychlé a udržitelné řešení energetických potřeb v Evropě.

5. Zelená dohoda musí být sociální dohoda

Zelená dohoda je především sociální dohoda, která má postavit člověka a jeho kvalitu života do středu evropské politiky a ekonomiky. Evropa založená na sociálních právech musí posilovat a chránit jednotlivé pracující i zasažené komunity v přechodném období transformace. Musí být oporou nejen pro ty nejzranitelnější v naší společnosti, ale také pro ty, kteří v důsledku průmyslové a digitální transformace musí změnit zaměstnání.

Usilujeme o odstranění chudoby pracujících, například znovuotevřením diskuse o vyšší celoevropské minimální mzdy. Podporujeme úlohu odborů při zajišťování toho, aby pracující dostali spravedlivý podíl na zisku. Odborové sdružování by mělo být samozřejmostí i u nových, nestandardních forem práce, které s průmyslovou a digitální transformací trhu práce teprve vznikají.

Budeme prosazovat možnost zavedení vyplácení přímé klimatické dividendy pro domácnosti z části příjmů z obchodu s emisními povolenkami - zelená modernizace generuje zdroje, ze kterých mají benefitovat všichni občané.

Navrhujeme rozšíření financování státní politiky zaměstnanosti tak, aby bylo možné rekvalifikovat pracující, kteří budou nuceni v důsledku proměn v ekonomice změnit své profese.

Změny klimatu zasahují i do pracovních podmínek. Podpoříme aktualizace norem, které upravují pracovní podmínky vzhledem k vysokým teplotám nebo dalším dopadům změn klimatu.

Společnost funguje na základě péče. Je to náš přehlížený, nedoceněný a často neplacený základ. Jako Zelení chceme budovat pečující společnost a chápeme péči jako zastřešující prioritu a koncept. S tím, jak evropské společnosti stárnou, bude význam péče narůstat. Budeme prosazovat zlepšení pracovních podmínek pro pracovníky v oblasti péče a zároveň chránit právo každého na řádnou péči.

Každé čtvrté dítě v Evropě je ohroženo chudobou a sociálním vyloučením, což představuje téměř 20 milionů dětí. Ty mají velmi omezený přístup ke zdravým potravinám, sportu, vzdělání a kultuře a často mají jejich rodiny problémy s bydlením. Dětská chudoba znamená existenční deprivaci tady a teď, ale také méně příležitostí pro samostatný a úspěšný život v budoucnu. Součástí řešení musí být speciální programy pro regiony s velkou koncentrací chudoby, podobně jako je obsahuje americký Reduction Inflation Act.

Jednou ze svobod občanů a občanek EU je, že mohou pracovat a žít v kterémkoli členském státě. To otevírá obrovské svobody a podporuje rovné příležitosti pro všechny. Abychom zajistili, že model přeshraničního života a práce bude pro zaměstnance každodenně fungovat, jsme pro lepší koordinaci vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení.

6. Férové daně: Velké firmy mají také platit

Financování a fungování naší společnosti je založeno na tom, že každý platí svůj férový díl daní. Díky tomu máme jako společnost dostupné školy, školky, nemocnice, veřejnou dopravu či kulturní zařízení. Bohužel velké nadnárodní firmy a superbohatí jednotlivci se často placení daní vyhýbají. Podle některých odhadů evropské země každoročně přicházejí až od 170 miliard euro vinou vyhýbání se placení daní. To je téměř velikost jednoho celého evropského rozpočtu.

Budeme prosazovat, aby byla zavedena přísnější kritéria pro boj s daňovými skrýšemi - každý stát s nulovou sazbou korporátní daně by měl být automaticky zanesen na evropský blacklist daňových rájů. Je skandální, že dnes tomu tak není a daňové ráje jako Bermudy nebo Kajmanské ostrovy na blacklistu chybí.

Podobně je potřeba v Evropě ukončit daňový dumping, kterého jsme stále svědky, ať již ve formě nízkých daní, nebo manipulacemi s daňovým základem.

Patnáctiprocentní minimální efektivní daň, která byla zavedena, by měla být

konečně doplněna o společná pravidla pro danění velkých nadnárodních firem a o společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob připravený už před více než deseti lety. Státy, které umožňují svým korporacím platit nulové či minimální daně, nemohou být dále příjemci evropských dotací. Zamezíme také přístupu tzv. schránkových firem k veřejným zakázkám a dotacím.

Podle studií jsou nejbohatší zodpovědní za emise skleníkových plynů více než běžní občané, a tak je fér, aby podle principu "znečišťovatel platí" platili víc. Prosadíme proto zavedení speciální daně pro půl procenta nejbohatších, která má potenciál přinést až 213 miliard euro ročně.

7. Větší investice do vzdělání - Erasmus pro všechny

Bez ohledu na místo, kde člověk žije, nebo na jeho majetkové poměry musí být kvalitní a dostupné veřejné vzdělávání, odborná příprava a celoživotní vzdělávání dostupné pro všechny obyvatele Česka a Evropy. Vzdělávání musí pomoci naší společnosti překonat nerovnosti, uspět v proměně ekonomiky a rozvíjet vědu a kulturu. Pracovní místa v nových průmyslových a digitálních odvětvích lze obsadit pouze tehdy, pokud budeme mít lidi s dovednostmi a kompetencemi, kteří se díky kvalitnímu vzdělání dokážou přizpůsobit novým situacím, výzvám a požadavkům trhu práce. Budeme vždy prosazovat, aby bylo všeobecné vzdělání dostupné všem, kdo o něj mají zájem, a usilovat o dostatečnou kapacitu škol, aby je mohlo absolvovat nejméně tolik mladých lidí, kolik je v Evropě běžné.

Program Erasmus+ je bezkonkurenčně nejikoničtější program Evropské unie a je jednou z nejúspěšnějších iniciativ s více než 10 miliony účastníků. V Česku se do programu zapojí ročně více než 20 tisíc osob. Podle studií má zahraniční výjezd pozitivní dopady na kompetence, uplatnění na trhu práce a v konečném důsledku i na vztah k Evropě. Bohužel rozpočet Erasmu je v současné době nepřijatelně nízký a poptávka mnohonásobně převyšuje nabídku, a to především u odborných škol a učilišť, kde je dopad největší. Budeme prosazovat zásadní navýšení rozpočtu Erasmu tak, aby každá mladá Evropanka a každý mladý Evropan měli možnost vyjet do zahraničí na studijní pobyt nebo stáž, bez ohledu na finanční situaci rodiny. Podpoříme také konec neplacených stáží tak, aby pracovní zkušenosti byly dostupnější a posílíme roli programu Erasmus+ v této oblasti. Chceme rozšířit program DiscoverEU. Naším cílem je zvýšit povědomí o programu, zejména mezi mladými lidmi z méně majetného prostředí.

Rozvoj svobodné vědy je klíčovým prvkem pro budoucnost svobody a prosperity v Evropě. Chceme, aby příští zásadní objevy v oblasti ke klimatu šetrné mobility, informačních technologií nebo léčby nemocí (rakovina, chronický únavový syndrom nebo Alzheimerova choroba), byly vymyšleny a vytvořeny v Evropě. Proto se musí výdaje na výzkum a vývoj v Evropě v poměru k hrubému domácímu produktu výrazně zvýšit. Proto chceme rozšířit a finančně podpořit program Horizon EU, který sdružuje evropské výzkumné aktivity.

8. Moderní doprava: rychlá, pohodlná a ekologická

Zelená modernizace hospodářství musí být spojená i s proměnou dopravy, která bude lidi motivovat k volbě ekologicky šetrnějšího způsobu dopravy. Ta je postavená na dvou pilířích: cena musí být výhodná a kvalita dopravních služeb musí být odpovídající potřebám lidí.

V několika zemích úspěšně zavedli tzv. klimaticket, jednotnou zvýhodněnou jízdenku na všechny druhy veřejné dopravy. Prosadíme, aby takový nástroj měla každá evropská země. Podpoří to šetrnou dopravu, ale také zvýší kvalitu života: nyní se například obyvatelé Česka mohou cítit znevýhodněni, protože v sousedním Rakousku je cestování veřejnou dopravou levnější, ačkoli tam lidé vydělávají více.

Chceme podporovat moderní a fungující skutečně celoevropskou železniční síť. Je ostuda, že více než 35 let od pádu železné opony v Evropě zůstává pomyslná železná opona ve vysokorychlostní vlakové dopravě. Budeme proto prosazovat, aby Evropská unie zavedla speciální fond a masivně upřednostňovala investice do propojení měst a regionů ve střední a východní Evropě vysokorychlostními vlaky. Při výstavbě však musí být brány ohledy k místním lidem i přírodě a zapojení veřejnosti do plánování nových tras.

To je důležité i pro zvýšení kapacity standardní železniční dopravy. Naše stávající síť je přeplněna a navíc velmi stará. V Česku roste počet cestujících ve vlacích, nákladní doprava je na vzestupu a kapacity nestačí. Vysokorychlostní tratě velkou část kapacity uvolní a železnice jako celek půjde nahoru. Investice do vysokorychlostní i regionální železnice má potenciál se mnohonásobně vyplatit jak v přechodu na ekologický způsob dopravy, tak v hospodářském a inovačním rozvoji všech našich regionů. Zvýšená kapacita sítě umožní další tolik potřebný přesun

nákladní dopravy z kamionů na koleje, který sníží dopady nákladní dopravy na životní prostředí a naopak zvýší bezpečnost na silnicích.

EU musí také výrazně usnadnit udržitelné cestování mezi jednotlivými zeměmi, například zjednodušením nákupu mezinárodních jízdenek nebo podporou přeshraničních spojení v regionech. Plně podporujeme masivní rozvoj nočních vlaků jako alternativy k létání. Evropsky zaručené právo na odškodnění za zpoždění vlaku by mělo být zvýšeno na 50 % jízdného po 60 minutách a 75 % po 90 minutách.

Nahrazení aut se spalovacím motorem stejným počtem elektroaut není cesta k moderní ekologické dopravě, nicméně pro mnoho lidí stále zůstává osobní auto prostředkem k zajištění potřebné mobility. Vyšší dostupnosti a nižším cenám elektromobilů mohou pomoci opatření jako povinné podíly jejich zastoupení ve firemních flotilách. Ty pak uvolní na trh zánovní elektroauta s nižší cenou.

Pro odstraňování nerovností mezi druhy dopravy chceme férově zdanit leteckou dopravu a odstranit neodůvodněné daňové výjimky u fosilních paliv.

9. Aby lidé měli kde bydlet

Růst cen bydlení je problém mnoha částí Evropy, včetně Česka. Zejména mladí lidé mají velké problémy získat bydlení za rozumnou cenu a jakákoli politika zaměřená na mladé nesmí bydlení opomenout. Z evropských zdrojů podpoříme financování projektů nájemního bydlení ve městech a obcích s povinným podílem sociálního bydlení a s takovými parametry, které budou snižovat náklady na bydlení nebo dopady na okolí a přírodu.

Iniciativa "Nový evropský Bauhaus" představuje také příležitost pro renovace a modernizace bytového fondu a zvyšování kvality bydlení. Zvýšíme možnost využívání úspěšných typových projektů kvalitního bydlení pro veřejné i soukromé projekty. Podpoříme možnost měst omezovat krátkodobé nájmy, které přispívají k růstu cen bydlení v turisticky atraktivních lokalitách a komplikují lidem život.

Silnou regulací finančního trhu chceme chránit služby obecného zájmu, jako je bydlení, ale i třeba zdravotní péče, před spekulacemi. Proto podporujeme zavedení daně z finančních transakcí.

Evropa pro ochranu klimatu a zdravé životní prostředí

Naše společnost může být zdravá a bezpečná jen tehdy, pokud respektuje limity, dané nám tím, co zvládne planeta. Klimatická změna je bohužel stále naléhavější problém. V posledních letech dopady změny klimatu pocítujeme stále silněji i na vlastní kůži: povodně ničí naše domovy, požáry likvidují naše lesy a krajinu, sucha pustoší úrodu a zdražují tak potraviny, horka ohrožují zdraví nás a našich blízkých. Stejně tak naší budoucnost ohrožuje krize životního prostředí a biodiverzity nebo neschopnost rozumně využívat materiály a suroviny. V příštích pěti letech máme zřejmě poslední příležitost dopady těchto krizí zvrátit - už není čas strkat hlavu do písku. Čas jednat je teď.

Evropa by se měla stát prvním klimaticky neutrálním kontinentem. Od tohoto cíle nemůžeme ustupovat. Chceme evropskou politiku v oblasti klimatu s jasnými průběžnými cíli v souladu s vědeckými doporučeními Rady EU pro klima. Zároveň chceme takovou politiku v oblasti klimatu, která neohrozí sociální soudržnost.

1. Konec fosilních paliv

Pokud chceme katastrofickým scénářům klimatické změny skutečně zabránit, je další snižování emisí nezbytný krok. Evropa proto musí jít dopředu a přijmout ambicióznější cíle odchodu od fosilních paliv a dosažení uhlíkové neutrality. Cílem musí být odstoupení od uhlí do roku 2030, od plynu do roku 2035, od ropy do roku 2040. Ruku v ruce s tím musí být bezodkladné ukončení dotací fosilních paliv.

Tyto cíle pak musí být doprovázeny konkrétními racionálními plány, které ukáží, jakými kroky budou jednotlivé segmenty ekonomiky a společnosti své emise snižovat, kolik to bude stát a jak budeme reagovat na sociální problémy, které s sebou takové změny ponесou. Věda mluví jasně: cíle klimatické politiky není možné brzdít. Nedílnou součástí řešení musí být opatření, která pomohou zbavit se závislosti na fosilních palivech i domácnostem s nižšími příjmy a zvýšit jejich kvalitu života.

2. Investice do boje se změnou klimatu a jejími dopady

Pro úspěšný boj se změnou klimatu bude v příštích letech nezbytné v Evropě mobilizovat značné investice jak z veřejných, tak soukromých zdrojů. Pro příští víceletý evropský rozpočet proto požadujeme, aby z 50 % směřoval do investic do zajištění klimatických cílů oproti 30 % v aktuálním víceletém rozpočtu. Navýšení podílu výdajů na klimatické cíle přinese více peněz do modernizace ekonomiky, energetických úspor a pomůže posílit konkurenceschopnost EU na globálním trhu. Podobně budeme požadovat alespoň zdvojnásobení zdrojů Fondu solidarity Evropské unie (EUSF) určeného pro následky stále častějších a ničivějších přírodních katastrof plynoucích z dopadů klimatické změny.

3. Méně odpadu, lepší nakládání s materiály a surovinovou soběstačnost

Bez mnohem lepšího nakládání s materiály a surovinami se neobejdeme. Podle Mezinárodní energetické agentury (IEA) se jen poptávka po kovových surovinách pro technologie zelené energie do roku 2040 zečtyřnásobí, aby bylo možné splnit cíle Pařížské dohody o klimatu.

Množství odpadu, které produkujeme, není udržitelné, stejně tak je velmi problematická naše závislost na dovozu některých strategických surovin. Řešení této oblasti má více pilířů: snížení spotřeby surovin, zavedení účinného oběhového hospodářství, nahrazení zvláště vzácných surovin, využití domácích surovin v EU a udržitelnou surovinovou zahraniční politiku.

Cílem oběhového hospodářství je zajistit, aby materiály a výrobky byly co nejdéle používány, opravovány a recyklovány a aby z nich zbylo co nejméně odpadu. To začíná již při navrhování nových výrobků. Proto chceme podporovat design šetřící zdroje, trvanlivý a šetrný k životnímu prostředí ve smyslu "designu pro recyklaci". Spotřební zboží má splňovat přísnější kritéria s cílem chránit klima a zdroje. Výrobci musí brát v úvahu celý životní cyklus svých výrobků, aby nejen výroba, ale i používání a recyklace byly co nejudržitelnější. Chceme také udržitelné využívání stávajících budov a využívání modulárních stavebních metod nebo vyšší podíl recyklátu ve stavebních materiálech.

Příliš často se stává, že výrobek skončí v popelnici, protože je jednodušší a levnější koupit nový, než jej nechat opravit. Proto prosazujeme delší záruční lhůty a záruky opravitelnosti nebo dostupnost návodů a povinnost poskytovat náhradní díly. Ukončit by se mělo i ničení vráceného zboží z internetových obchodů. Chceme také posílit možnosti pronájmu a půjčování výrobků za sociálně odpovědných podmínek a navázat na textilní strategii EU a podpořit oběhovou výrobu textilu s lepší trvanlivostí, opravitelností, opětovným použitím a recyklovatelností.

Chceme standardizovat a rozšířit systémy opakovaného použití a zálohování v celé Evropě a zavést celoevropské procesy pro znovuvyužití baterií. Používání kritických surovin, jako je lithium, by mělo být nahrazeno méně kritickými nerostnými surovinami, například větším používáním sodíkových baterií. Na tento účel chceme poskytnout další prostředky na výzkum.

4. Adaptace měst a obcí na změnu klimatu

Města a obce se výrazně potýkají s dopady klimatické změny na život v nich, zároveň jsou velkým zdrojem emisí. Navrhujeme proto vytvoření speciálního fondu pro podporu měst a obcí na financování investic jejich adaptace na změnu klimatu. Takový fond by byl pod přímým řízením Evropské unie a města by z něj měla čerpat napřímo, bez zásahů vlád jednotlivých států.

Budeme také usilovat o to, aby se adaptační opatření stávala povinnou součástí zákonných předpisů povolujících stavby a rekonstrukce a také pravidel pro vypisování veřejných zakázek. Adaptace na změnu klimatu, které například budou podporovat města krátkých vzdáleností, šetrnou dopravu ve městech nebo rozvoj zeleně, by se měla stát povinnou součástí územního plánování a rozvoje měst. Jen tak dosáhneme proměny našich měst a obcí na místa příjemná k životu, která si s dopady změn klimatu poradí a která sníží zdravotní rizika, jež se změnami klimatu - zejména s přehříváním měst - hrozí.

5. Ochrana životního prostředí, přírody a biodiverzity

Ochrana životního prostředí a přírody je nutná pro udržitelný život na naší planetě, pro lidské zdraví nebo pro zajištění úrody. Jeden milion druhů je aktuálně ohrožen vyhynutím kvůli poškozeným ekosystémům, intenzivnímu zemědělství a klimatické změně. Tomu je třeba zabránit a je třeba obnovit degradované přírodní oblasti.

Budeme trvat na tom, aby od roku 2026 bylo každý rok alokováno alespoň 10 % evropského rozpočtu na cíle spojené s ochranou biodiverzity a obnovy přírody, včetně podpory zachytávání uhlíku.

Každý rok si v Evropě špatná kvalita vzduchu vyžádá na 300 000 předčasných úmrtí, což nelze akceptovat. Budeme proto prosazovat zvýšení standardů pro kvalitu ovzduší všude v Evropě bez výjimek. Stejně tak budeme prosazovat zákaz užívání těch nejškodlivějších chemikálií do roku 2030.

Škodlivé mikroplasty se stávají součástí všeho živého. Potřebujeme více výzkumu jejich dopadů na zdraví a tam, kde se prokazuje škodlivost, urychlenou náhradu současných plastů jinými, zdravotně nezávadnými materiály.

Potřebujeme sjednotit lepší ochranu vody v Evropě. Některé kauzy, jako byly otrava Bečvy nebo Odry, ukazují, že rozdílnost úrovně ochrany řek je problém - řeky tečou napříč Evropou a proto by jejich ekosystémy měly mít i celoevropskou ochranu. Podobně je to se zdroji pitné vody, které jsou ohroženy přeshraničními projekty, jako je důl Turów. Jejich ochrana nesmí být předmětem politických handlů, jak to předvedla Fialova vláda.

6. Udržitelné zemědělství

Evropští zemědělci i spotřebitelé potřebují udržitelný a spravedlivý systém produkce, zpracování a distribuce potravin. Evropské dotace proto nově navážeme na regionální zpracování zemědělských produktů a následný lokální odbyt. Spotřebitelům tak nabídneme kvalitní místní potraviny za lepší cenu, než řetězce přepravující zboží na velké vzdálenosti, a zemědělce osvobodíme ze závislosti na agrochemických a potravinářských koncernech. Nový potravinový systém naváže na tradiční zpracovatelské kapacity a nabídne velké množství pracovních míst.

Evropská zemědělská politika stále vede k poškozování životního prostředí, degradaci půdy a zemědělcům nepomáhá v přizpůsobování se projevům klimatické krize. Peníze evropských daňových poplatníků dále plynou především do kapes největších agroprůmyslníků, zatímco malí a střední zemědělci trpí zbytečnou byrokracií. 80 % evropských prostředků na podporu zemědělství jde 20 % největších firem. Budeme proto prosazovat zastropování dotací velkým firmám a rozšíření podpory pro malé a střední podniky. Podpoříme jak technologie precizního zemědělství omezujícího emise i spotřebu průmyslových hnojiv a pesticidů, tak regenerativní zemědělství zvyšující kvalitu půdy a především samotné ekologické zemědělství. Jen takové zemědělství totiž zajistí našim farmářům dobré živobytí. Dále podpoříme rozvoj krajinných prvků, které plní mimoprodukční funkce a pomáhají zvyšovat biodiverzitu.

Promyšlené a přesně cílené dotace s poradenskou podporou a výměnou znalostí pak zajistí růst biodiverzity na zemědělské půdě a větší odolnost krajiny proti větrné i vodní erozi či suchu. Ruku v ruce s tím budeme prosazovat snížení užívání pesticidů o polovinu do roku 2030 a plošný zákaz glyfosátu v celé Evropské unii.

7. Konec utrpení zvířat

Evropská komise v tomto volebním období zásadně selhala v ochraně práv a pohody (welfare) zvířat. Budeme usilovat o snižování utrpení zvířat, konec krutého a nelidského zacházení a důsledně dbát na pohodu zvířat. To si vyžádá jasnou a koncepční strategii. Dohlédneme na uplatňování stejných standardů pro dovážené produkty živočišného původu. Evropská legislativa musí být humánní, progresivní a ambiciózní.

Chceme humánnější podmínky při chovu a převozu zvířat a úplný zákaz vývozu živých zvířat ze zemí EU. Zasadíme se o rychlejší konec pokusů na zvířatech, vypracování plánu na konec všech povinných testů průmyslových chemických látek, pesticidů, biocidů a humánních a veterinárních léčiv na zvířatech. Chceme bezodkladný konec kožešinových farem a prodeje výrobků z kožešinových farem na evropském trhu. Zasadíme se o konec klecových chovů nejpozději do 5 let. Zvířata ve velkochovech potřebují přísnější ochranu. Zasadíme se o vznik právních předpisů na ochranu ryb během jejich chovu, přepravy a usmrcování a zabráníme vzniku farmových chovů chobotnic.

Lidé by měli mít svobodu zvolit si přechod na rostlinnou stravu. Rostlinná strava musí být levná a dostupná pro každého. Podpora podniků na cestě k lepšímu zacházení se zvířaty je klíčová.

Týrání a kruté zacházení se zvířaty nepatří do 21. století. Zasadíme se o zvýšení trestů za týrání zvířat a zákaz chovu pro pachatele násilí na zvířatech.

Práva zvířat musí být klíčovou součástí evropské politiky. Chceme, aby v nové komisi vznikla pozice eurokomisaře pro zvířata.

8. Zdraví a odolnost Evropanů a Evropanek

Dobré zdraví je základem kvalitního života společnosti a závisí na mnoha faktorech: zdravém životním stylu, přístupu ke zdravým potravinám, rovnováze mezi pracovním a soukromým životem, kvalitě životního prostředí, přístupu k dostupné zdravotní prevenci a spravedlivém a rovném přístupu ke zdravotní péči. V mnoha regionech je dostupnost zdravotnické péče problém a má zásadní vliv na kvalitu života. Budeme podporovat rychlejší uznávání kvalifikace pracovních sil ve zdravotnictví, přeshraniční poskytování péče i další motivační prvky pro větší dostupnost zdravotní péče.

Pandemie koronaviru nám ukázala, jak důležité je mít zdravotnický a farmaceutický systém odolný vůči krizím. Budeme podporovat investice do vědy a výzkumu v oblasti zdraví a využívání moderních technologií. Zdravotní péče vyžaduje bezpečné, účinné a cenově dostupné léky. Zajistíme rovný přístup k bezpečným, moderním a cenově dostupným léčebným postupům. Není akceptovatelné, aby lidé neměli přístup k lékům z důvodu jejich nedostatku. Budeme usilovat o větší soběstačnost Evropy ve výrobě léků a jiného zdravotnického materiálu.

Duševní a tělesné zdraví musí mít rovnocenné postavení. Proto musí být péče o duševní zdraví dostupná všem. Budeme budovat povědomí o důležitosti duševního zdraví, možnostech péče o duševní zdraví a budeme prosazovat její dostupnost. Zároveň je třeba zvyšovat povědomí o možnostech péče o vlastní duševní zdraví a o předsudcích, které se s duševním zdravím pojí. Pro snížení prahu dosažitelnosti pomoci v oblasti duševního zdraví podpoříme celoevropské programy pro sdílení zkušeností a zvláštní pozornost budeme věnovat dostupnosti psychoterapeutické i psychiatrické péči pro děti a mladistvé.

Protidrogová politika musí být založena na důkazech, nikoli na předsudcích. Prosazujeme přístup založený na harm reduction (snižování rizik), zdraví a podpoře lidí, kteří trpí drogovou závislostí, a který minimalizuje negativní sociální dopady užívání drog. Usilujeme o dekriminalizaci konopí pro dospělé s cílem legalizace a regulace při současné ochraně nezletilých.

9. Sport jako propojení lidí, přírody, zdraví a komunit

Jedním z nejčastějších způsobů, jak lidé poznávají a zažívají přírodní bohatství, je sport, pohyb a turistika. Chceme podpořit aktivní sportování všech vrstev obyvatel, protože to také přispívá k zdravému životnímu stylu a duševní pohodě. Sport také udržuje a rozvíjí místní komunity a pomáhá integraci nebo mezinárodnímu poznávání. Aktivní podpora ženskému sportu umožňuje zvyšovat zapojení do pohybových aktivit i u žen a dívek, které častěji nesportují.

Evropské financování sportu by mělo být snadněji dostupné pro spolky a neprofesionální sportovní organizace a mělo by lépe motivovat svět sportu k šetrnosti k životnímu prostředí. Nezávislá Evropská protikorupční agentura by měla zajistit transparentnost a integritu ve sportu. Podporujeme zavedení jasných standardů pořádání velkých sportovních akcí, které budou v souladu s klimatickými cíli a budou respektovat lidská práva.

Rozvoj turistického ruchu by se měl zaměřit na ochranu před overturismem, tedy přetížením některých atraktivních lokalit nadměrným množstvím turistů, a také na podporu šetrných forem cestování a turismu. Podoba našich měst musí vytvářet bezpečné podmínky pro chůzi a jízdu na kole, což je nejen šetrnější k životnímu prostředí, ale také je to příležitost pro aktivní pohyb. Veřejný prostor by měl být bezpečný pro děti a bezbariérový pro všechny generace, aby se co nejvíce lidem umožnil aktivní pohyb jako součást jejich životního stylu.

Evropa svobodná, demokratická a kulturní

Evropská unie je prostorem svobody, vlády práva, férových pravidel a zárukou, že naši společnost neovládne právo silnějšího - právo džungle. Jen sjednocená a spojená Evropa je skutečným prostorem suverenity pro všechny osoby na jejím území. V takové Evropě je totiž postavení země o velikosti a hospodářské síle Česka mnohem rovnoprávnější a výhodnější. Evropská unie je v historii našeho státu doposud nejlepší příležitostí hospodářského rozvoje a bezpečnosti. Chceme tuto příležitost využít naplno.

1. Hráz proti extrémní pravici a fašistům

Ve společnostech v celé Evropě narůstá nevrzivost, prohlubují se příkopy mezi politickými silami, které nejsou schopné a ochotné se spolu domluvit na rozumných a prospěšných změnách. Nástup extrémní pravice jak v Evropě, tak v dalších místech světa, zejména ve Spojených státech amerických, je vážná hrozba. Možné zvolení Donalda Trumpa ve spojení s nástupem ultrapravice v Evropě by mělo

nedozírné následky pro celý svět. Směřování ve Spojených státech ovlivnit nemůžeme, situaci v Evropě ano.

Jsme přesvědčeni, že s ultrapravicí a s fašisty se v politice nejedná, stále ale zbývá mnoho partnerů v politice, se kterými se domluvit lze. V Evropském parlamentu budeme spolupracovat se všemi, kteří jsou ke spolupráci ochotní, a důrazně se ohradíme proti těm, kterým jde o to projekt evropské integrace poškodit, aby z toho načerpali další politický kapitál.

2. Vláda práva: stejná pravidla pro všechny

Evropská demokracie je jenom tak silná, jak silná je vůle důsledně prosazovat pravidla a hodnoty, na kterých stojí. V minulých letech jsme byli svědky narušování dodržování principů vlády práva například v Maďarsku, Polsku, Slovensku, ale i v dalších zemích. Zajistíme, aby Evropská komise řádně plnila svoji roli ochránce vlády práva v Evropské unii a aby plně využívala sankční prostředky proti státům, které neplní své závazky týkající se společných hodnot a pravidel, ke kterým se dobrovolně zavázaly.

3. Silná a dynamická občanská společnost

Ať jde o lokální iniciativy, spolky, odborové organizace nebo think-tanky, organizace občanské společnosti mají pevné místo v naší demokratické společnosti. V posledních letech mnohé z nich čelí obrovskému tlaku. Zasadíme se o vytvoření mechanismu ochrany občanské společnosti. Jako zásadní vidíme vedení smysluplného dialogu s občanskou společností během legislativních procesů. Chceme také prosadit odpovídající financování, a to jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni, a také možnost zřizovat mezinárodní nevládní organizace.

4. Ochrana svobody médií a tisku

Stále častěji jsme svědky útoků na svobodu médií jak ze strany politiků, tak silných podnikatelských skupin. Koncentrace médií dosáhla alarmující úrovně, což ohrožuje redakční a ekonomickou nezávislost. Potřebujeme pravidla EU, která zabrání koncentraci médií a umožní novinářům svobodně pracovat. Na evropské úrovni

proto budeme prosazovat důslednou implementaci pravidel pro ochranu médií a novinářů a proti zneužívání účelových žalob.

Svobodné postavení médií v demokratické společnosti jde ruku v ruce s jejich odpovědností. V době rostoucího vlivu internetových médií je nutné, aby se odpovědnost za publikování obsahu vztahovala i na všechna online média a jejich přispěvatele. Podpoříme aktivity vedoucí k boji s dezinformacemi jako prvkem hybridní války.

5. Člověk a jeho práva v éře digitalizace a umělé inteligence

Digitální technologie a využívání umělé inteligence se stávají každodenností pro většinu společnosti. Budeme usilovat o větší transparentnost, ochranu před diskriminací a větší respekt k lidské svobodě, autonomii, důstojnosti a rozhodovací pravomoci, které jsou při rozvoji digitálních nástrojů stále více pod tlakem, a to jak ze stran firem, tak států.

Budeme usilovat o větší zastoupení inkluzivních a udržitelných technologií, které fungují pro všechny a pro větší blaho společnosti a člověka, nikoliv jenom pro větší zisky velkých technologických společností. Evropa se může stát průkopníkem inovativních udržitelných řešení a zároveň ukazovat, jak mohou být nové technologie využívány ve prospěch lidí.

Je také třeba zvýšit úsilí v oblasti kybernetické bezpečnosti a zajistit, aby deepfakes a chatboti byli jasně označeni a identifikovatelní. Umělá inteligence a digitální technologie musí pracovat pro lidi, společnost a planetu, nikoli pro struktury vykonávající dohled nebo pro technologický kapitalismus. Prosazujeme ukotvení práva být offline a práva na vymazání digitální stopy, neboli práva na zapomnění.

Chceme využívat umělou inteligenci v souladu s našimi společnými hodnotami, abychom zajistili účinnou ochranu lidských práv a rovnosti. Podporujeme proto výzkum a posouzení dopadů, které budou zavádění této technologie doprovázet, a jsme pro regulaci nejen na evropské, ale i na celosvětové úrovni. Podporujeme přístup spočívající v regulaci aplikací umělé inteligence s ohledem na jejich potenciální rizika a v případě potřeby ve zprůhlednění podkladových zdrojových dat.

Posílíme také práva spotřebitele v online prostředí. Pro mnoho lidí je uzavírání smluv online již dlouho součástí každodenního života a představuje značné zjednodušení. Ukončení smlouvy by však mělo být stejně jednoduché jako její uzavření.

6. Stop korupci a střetu zájmů: Ani euro evropským oligarchům

Andrej Babiš je v Evropě synonymem pro střet zájmů. Není možné, aby si politici zodpovědní za vyjednávání a implementaci evropského rozpočtu stejnými penězi plnili i své vlastní kapsy. Budeme prosazovat zpřísnění Finančního nařízení Evropské unie a pravidel pro střet zájmů - tak aby se týkalo všech politiků vyjednávajících Evropský rozpočet na všech úrovních i v Evropské radě, a důslednou kontrolu jejich provádění. Stejně tak budeme prosazovat další posilování transparentnosti evropských dotací a povinné zveřejňování konečných příjemců evropských peněz ve veřejném zájmu.

7. Rovnost žen a mužů

V postavení žen a mužů v Evropě stále přetrvávají nerovnosti a ženy jsou na mnoha úrovních diskriminovány. Je nepřijatelné, aby ženy seniorky žily v chudobě jen proto, že velkou část svého života pečovaly o jiné nebo aby ženy ze sociálně znevýhodněného prostředí trpěly menstruační chudobou. Je naprosto nepřijatelné, aby státy EU omezovaly ženy v rozhodování o svém těle a bránily jim v přístupu k interrupcím. Budeme proto prosazovat ukotvení práva na bezpečné interrupce do Listiny základních práv Evropské unie a vyhrazení prostředků pro zajištění přístupu k bezpečným interrupcím v rámci programu EU4health.

Evropa musí zavést politiku, která ženám zajistí finanční nezávislost a odstraní jejich pracovní diskriminaci. Rovnost v odměňování žen a mužů musí být zajištěna prostřednictvím závazných opatření pro podniky a veřejné orgány. Budeme prosazovat všeobecný a rovný přístup k péči o děti, dostupnost školek a dalších předškolních zařízení.

Budeme i nadále vytrvale bojovat za komplexní evropskou legislativu, která by umožnila předcházet genderově podmíněnému násilí na internetu i mimo něj, včetně jednotné definice znásilnění založené na absenci souhlasu. Členské státy musí zajistit dostatečnou prevenci násilí a dostupnost specializovaných služeb pro oběti. Budeme prosazovat, aby bylo násilí na základě pohlaví zařazeno na seznam trestných činů EU. Chceme, aby se EU stala světovým průkopníkem v boji proti sexualizovanému a genderově podmíněnému násilí i ve své zahraniční politice.

8. Ne diskriminaci a rasismu!

Rasismus nevnímáme pouze jako problém individuálních postojů, ale jako strukturální a systémový problém naší společnosti, který chceme řešit na celospolečenské úrovni. Rasová spravedlnost by měla být začleněna do všech politik EU, aby se zajistilo zohlednění životních zkušeností lidí z různých etnických menšin.

Osoby se zdravotním postižením v Evropě musí mít možnost se plně zapojit do politického, společenského a veřejného života, včetně zaměstnání. Budeme usilovat o účinné monitorování a prosazování evropské legislativy v oblasti přístupnosti a odstraňování bariér a o zavedení průkazu osoby se zdravotním postižením zdravotně postiženého uznávaného v celé EU.

9. Svobodné prostředí pro LGBTQI+ osoby a jejich rodiny

Pevně stojíme za právy LGBTQI+ osob. Budeme prosazovat zákaz tzv. konverzní terapie a nucené sterilizace trans lidí. Prosazujeme právní uznání pohlaví na základě sebeurčení a přístup ke specifické trans zdravotní péči. Duhové rodiny a jejich práva musí být chráněny v celé EU, včetně plného uplatňování svobody pohybu bez ztráty práv, zejména rodičovských.

10. Svobodná kulturní tvorba a podmínky pracujících v kultuře

Možnost společné tvorby je základem kulturní Evropy. Pro její rozvoj je zásadní pokračující podpora produkce a distribuce umění a kultury vznikající v celé Evropě, zejména podpora experimentování a rozmanitosti forem. Budeme prosazovat strategii EU, která zapojí kulturní odvětví do Zelené a sociální dohody. Chceme finančně rozšířit a výrazně zjednodušit program "Creative Europe", abychom usnadnili spolupráci a výměnu mezi umělci a kulturními organizátory v celé Evropě.

Kulturní diplomacie a výměna by měly být součástí přístupového procesu všech zemí, které chtějí vstoupit do EU.

Ačkoli je kultura velkou součástí národních identit, zároveň v dnešní době nezná hranice. Budeme prosazovat společné evropské normy v oblasti zaměstnanosti, sociálních záruk a pracovních podmínek v kulturních a tvůrčích odvětvích. Chceme vytvořit evropský status umělce, který by pomohl zajistit dobré pracovní podmínky a minimální standardy pro umělce a umělkyně a pracující v kultuře ve všech členských státech.

Evropa jako prostor míru, bezpečnosti a lidských práv

Při všech příležitostech zdůrazňujeme, že díky Evropské unii se zde od druhé světové války nebojuje. Naopak, lidé v Ukrajině za svou snahu do Evropy patřit nyní platí ve válce krví. Zároveň ale potřebujeme lepší fungování Evropy, aby nás nemohli vydírat populisté Orbánova typu, kteří evropskými hodnotami pohrdají. Evropa potřebuje modernizovat, aby byla akceschopnější a aby dokázala ještě lépe zajistit to, co je její podstatou: bezpečnost, prosperitu a dodržování společných hodnot.

Otázka migrace se stala jednou z hlavních obav občanů v Česku i v Evropě a hlavním tématem pro evropské i české populisty při prosazování jejich politiky strachu. Ruská válka proti Ukrajině vrátila do Evropy zpět přímé nebezpečí válečného konfliktu a ohrožuje mír a bezpečí nás všech. Prudké geopolitické změny i nové konflikty v našem sousedství, včetně krizové situace v Izraeli a Palestině, dále přispívají k nestabilitě mezinárodního prostředí. Odpověď musí být silná, jednotná a spolupracující Evropa důsledně prosazující politiku lidských práv a svobod.

Úspěch sjednocené Evropy je příběhem velkých projektů: Celní unie, jednotný evropský trh, vznik společné měny, velké rozšíření o země střední a východní Evropy. Velké projekty byly pro Evropu vždycky motor jejího rozvoje. Dnes Evropě velký projekt chybí. Jsme přesvědčeni, že je čas, aby Evropa opět ve velkém myslet začala.

1. Migrační politika respektující evropské hodnoty

Migrace je součástí života milionů lidí napříč kontinenty a historií. Také miliony občanů EU mají zkušenost s Erasmem, prací nebo životem v jiné zemi. Někteří lidé ale své domovy opouštějí z donucení, jako v případě ruské invaze na Ukrajinu. Právě v tomhle případě jsme my i další státy ukázali, že uprchlíkům dokážeme poskytnout ochranu.

Podobně jako u řešení klimatické změny nebo modernizace naší ekonomiky, potřebujeme i v otázce migrace celoevropskou spolupráci. Stejně jako jiné evropské politiky, i ta migrační musí pevně stát na našich sdílených evropských hodnotách. Vedoucím principem evropské migrační politiky proto musí být důsledné dodržování lidských práv a mezinárodního práva - ne stavění zdí, plotů, dohody s autoritářskými režimy nebo nechávání lidí na pospas smrti ve Středozemním moři. Je třeba, aby lidská práva a mezinárodní úmluvy dodržovala i evropská agentura Frontex.

Aktuální podoba evropské migrační politiky nefunguje a nebude fungovat ani nově dohodnutý balíček reforem. Bude třeba jej znovu otevřít. Budeme usilovat o jednoduché, rychlé a důstojné azylové řízení, jaké jsme si již vyzkoušeli v případě příchozích z Ukrajiny. Stejně tak je potřeba společenské diskuzi o migraci vrátit racionální charakter. Se stárnoucí populací v Evropě - včetně Česka - bude organizovaná migrace nezbytná pro zajištění dostatku pracujících v soukromém i veřejném sektoru, včetně například veřejných služeb a zdravotnictví. Podle odhadů se v Evropě jedná o řády až stovek tisíců pracujících osob ročně, které budeme potřebovat a které již nyní chybí našim firmám a zaměstnavatelům. Stejně tak potřebujeme nové talenty v kultuře a vědě. Budeme proto prosazovat, aby se finanční prostředky EU namísto do stavění plotu investovali do jednoduchých a nebyrokratických imigračních řízení stejně jako do integrace lidí od prvního dne.

Zasadíme se o rozšíření tzv. Modré karty EU i na jiné, než vysokoškolské profese. Evropa soutěží o kvalifikovanou pracovní sílu s ostatními regiony světa. Od stavebních inženýrů po řemeslníky až po zdravotní sestry v nemocnicích. Naším cílem je, aby EU více investovala do partnerského vzdělávání kvalifikovaných pracovníků - ku prospěchu trhu práce v zemi původu pracovníků a pracovníc, i v Evropě.

2. Pevná a trvalá podpora Ukrajíně

Bezpečnost Evropy je spojená s bezpečností Ukrajiny. Dokud není před agresivní imperialistickou politikou Ruska v bezpečí Ukrajina, nejsme před ní v bezpečí ani my. Proto jasně deklarujeme, že naše solidarita a podpora Ukrajíně je pevná a trvalá a budeme v ní nadále pokračovat. Podporujeme proto jak pokračování dodávek zbraní Ukrajíně, tak pokračování finanční nevojenské pomoci, včetně humanitární asistence, a finanční podpory pro zelenou obnovu a rekonstrukci Ukrajiny.

Podporujeme revizi víceletého rozpočtu EU a vytvoření speciálního finančního nástroje pro obnovu a rekonstrukci Ukrajiny. Rozpočtovaná částka 50 miliard eur z finančního nástroje pro Ukrajinu do konce roku 2026 je však nižší než úhrn pomoci z dosavadních nástrojů a nepovažujeme ji za dostatečnou. Chceme, aby příští víceletý rozpočet EU po roce 2027 obsahoval samostatnou kapitolu na rekonstrukci Ukrajiny. Finanční prostředky poskytnuté Ukrajíně nejsou jen pomocí, jsou investicí do naší bezpečnosti i budoucího ekonomického růstu, ke kterému má Ukrajina jako partner a později člen Evropské unie potenciál významně přispět. Podporujeme také změny taxonomie či jiných finančních pravidel, které by umožnily vyšší zapojení soukromých finančních zdrojů do pomoci Ukrajíně.

Podporujeme pokračování vojenské pomoci Ukrajíně z prostředků Evropského mírového nástroje a navýšení jeho rozpočtu. Stejně tak podporujeme využití výnosů ze zmrazených zdrojů ruské centrální banky pro rekonstrukci a obnovu Ukrajiny a hledání cest, jak využít tato aktiva celá ve formě reparací. Podobně je třeba uvažovat o aktivech ruských oligarchů na sankčních seznamech. Jsme nejen pro pokračování tvrdých sankcí proti Rusku, ale i pro jejich důslednou a koordinovanou implementaci ve všech členských státech Evropské unie. Podporujeme budoucnost Ukrajiny jak v Evropské unii, tak v Severoatlantické alianci.

Součástí podpory Ukrajíně je i zapojení a integrace uprchlíků a uprchlic z Ukrajiny, zejména vyšší podporou jejich zaměstnávání na odpovídajících pozicích včetně jednoduššího uznávání kvalifikace a vzdělání, jazykovými kurzy a vyšší podporou vzdělávání. Prosazujeme zapojení těchto lidí do českého systému sociální podpory tak, aby z nich nebyli dlouhodobě obyvatelé druhé kategorie.

3. Evropa jako globální aktér a lídr obrany lidských práv ve světě

Ruská válka na Ukrajině a nástup Číny akceleroval geopolitické změny, na které musíme jako Evropa reagovat. Příliš dlouho řada evropských států - včetně Česka - ignorovala hrozbu Putinova autoritářského režimu pro mezinárodní stabilitu a bezpečnost a preferovala lákavé ekonomické příležitosti před podporou demokracie v Rusku. V Evropském parlamentu zajistíme, že se podobný omyl již nikdy nebude opakovat. Ať se jedná o Rusko, Čínu, nebo jiné autoritářské země.

Vnímáme rostoucí mocenské ambice a asertivitu nacionalistické Číny v jejím blízkém i vzdálenějším okolí, které v tuto chvíli znamenají riziko pro Tchaj-wan a pro mezinárodní bezpečnost. Podporujeme proto další prohlubování ekonomických vztahů mezi Evropou a Tchaj-wanem. Je strategické, aby Evropa rychle snížila svou jednostrannou hospodářskou závislost na Číně například v oblasti surovin a léčiv. Stejně tak vnímáme hrozbu regionální eskalace konfliktu na Blízkém východě z důvodu teroristického útoku Hamásu na Izrael a humanitární katastrofy v Pásmu Gazy v návaznosti na nepřiměřenou vojenskou intervenci Izraele. Podpoříme proto veškeré úsilí Evropské unie k dosažení míru na Blízkém východě. Evropská unie by se měla aktivně podílet na vytvoření funkčního a efektivního nástroje humanitární pomoci a návrhu plánu poválečné rekonstrukce a obnovy palestinských území. Dlouhodobým cílem je mírové soužití Židů a Arabů (a dalších národností) a obnova palestinské samosprávy, která vytvoří předpoklady ke dvoustrannému řešení.

Žijeme ve světě nové geopolitické a bezpečnostní reality a Evropa na ní musí adaptovat i svou zahraniční politiku. Ta z našeho pohledu musí stát na čtyřech pilířích: odstranění ekonomické závislosti na autoritářských režimech včetně energetické závislosti, důsledném a konzistentním prosazování lidských práv ve světě v politické, bezpečnostní i ekonomické sféře, na podpoře multilateralismu a systému Spojených národů, a na posílení akceschopnosti jak s ohledem na vlastní zdroje, tak s ohledem na způsob rozhodování. Taková politika se musí projevit i v mezinárodních dohodách, které EU uzavírá.

Evropa musí partnersky podporovat chudší země na jejich cestě ke klimaticky neutrální a přizpůsobené prosperitě. Proto postavíme klimatickou diplomacii do centra evropské zahraniční politiky. Připravíme tak půdu pro odolná partnerství

výhodná pro všechny strany a prospívající jak obyvatelům našich partnerských zemí, tak nám v podobě dodávek obnovitelných energií a surovin.

4. Společná Evropská obranná politika

Poslední dva roky prokázaly nezbytnou nutnost větších investic Evropy do budování evropského bezpečnostního pilíře. Podpoříme proto prohlubování spolupráce evropských států v rámci Evropské obranné politiky zejména v oblasti budování společných vojenských schopností a synergií skrze lepší interoperabilitu a koordinaci systému nákupů, výroby, údržby a dodávek vojenských systémů a materiálu. Stejně tak podpoříme budování evropských obranných kapacit, schopností a odolnosti vůči bezpečnostním hrozbám nestátních aktérů včetně teroristických skupin, stejně jako vůči hybridním a kybernetickým hrozbám, které cílí jak na členské státy EU, tak na naši demokratickou společnost a občany. Ve všech těchto krocích musí být zajištěna komplementarita s velitelskými strukturami a schopnostmi NATO.

Společný vývoj, pořizování a používání evropských zbraňových systémů zvyšuje bezpečnost a ekonomickou efektivitu. To také snižuje tlak na vývoz zbraňových systémů do třetích zemí, a tím také přispívá ke společné bezpečnostní politice založené na hodnotách. Pro tyto společné projekty EU jsou zapotřebí jednotná a omezující evropská vývozní pravidla. Za tímto účelem chceme vytvořit soubor pravidel založených na společném postoji EU.

EU musí přijmout nařízení o kontrole vývozu vojenského materiálu, které bude transparentní, jasné a bude vycházet z evropských hodnot a společného hodnocení bezpečnostní situace. Musí existovat jednoznačné rozhodovací mechanismy a sankce, které budou vymahatelné u Evropského soudního dvora. Evropské zbraně nesmí nadále končit v rukou režimů, které systematicky porušují lidská práva nebo je používají k agresivním zločinům. Toto riziko stoupá s nutností produkovat více zbraní pro obranu Ukrajiny a každý, kdo podporuje obranu Ukrajiny, tak musí zároveň podporovat silnější kontrolu obchodu se zbraněmi do rizikových zemí.

5. Evropa plní své humanitární a klimatické závazky

Růst nestability ve světě spojený s růstem ozbrojených konfliktů, zhoršující se klimatickou změnou spojenou s nárůstem extrémních přírodních katastrof či

s nedostatkem potravin, s sebou nese vysokou cenu. Jsme svědky nárůstu počtu uprchlíků, nuceně vysídlených osob a lidí bez domova závislých na humanitární pomoci. Poprvé za dvě dekády jsme svědky nárůstu počtu lidí žijících v extrémní chudobě a hladu. Pokud chce být Evropa opravdovým globálním lídrem, musí akceptovat svoji globální odpovědnost. Požadujeme proto navýšení kapacit Evropské unie pro programy humanitární pomoci a humanitární rychlé reakce při pomoci s řešením humanitárních katastrof. Stejně tak požadujeme plnění evropských závazků globální rozvojové spolupráce a globálních klimatických závazků včetně příspěvků do Fondu pro kompenzaci ztrát a škod. Ohled na dobré pracovní standardy, ochranu klimatu a přírodních zdrojů a spravedlivý rozvoj se však musí promítnout i do evropské globální obchodní politiky. Zelení jednoznačně podporují u zboží vyrobeného s přispěním otrocké práce zákaz obchodování na trzích Evropské unie.

6. Více demokracie pro evropské občany

Budeme prosazovat reformu rozhodování na evropské úrovni ve prospěch demokracie, lepší přehlednosti a zřetelného vymezení rozhodovací pravomoci na úrovni celoevropské, národní a regionální. Klíčem je platný princip subsidiarity, kdy rozhodování probíhá vždy na úrovni co nejbližší občanům. Chceme posílit pravomocí Evropského parlamentu jako orgánu, který přímo zastupuje zájmy občanů, o zavedení zákonodárné iniciativy parlamentu a posílení jeho rozhodovací a kontrolní role, včetně evropského rozpočtu. Považujeme za nutné postupně omezovat a výhledově zrušit právo veta, tedy možnost, aby jediný členský stát zablokoval klíčová rozhodnutí.

Protože demokracie jsou nejen volby, budou Zelení prosazovat zavedení občanských panelů, které by umožnily inkluzivnější rozhodování o politikách EU. Chceme tento nástroj pevně zakotvit, umožnit digitální účast a usilujeme o to, aby byly návrhy občanů realizovány. Stejně tak chceme rozšířit evropskou občanskou iniciativu (ECI), která umožňuje občanům zařadit určitou otázku přímo do evropské politické agendy a učinit ji závaznější a známější. Podporujeme také zavedení celoevropských kandidátních listin a chceme také rozšíření volebního práva pro mladé lidi od 16 let.

Skutečná volnost pohybu pro evropské občany spočívá mj. i v tom, že občané EU si mohou nároky na sociální zabezpečení, které získali v jiné zemi EU, vzít s sebou přes

hranice (přenositelnost). Skutečnost však tento slib ne vždy naplňuje: rozdíly ve státních systémech sociálního zabezpečení a byrokracie komplikují vyřizování a některé osoby jsou kvůli rozdílům v dávkách ponechány v nevýhodě. Chceme proto větší koordinaci mezi státními systémy sociálního zabezpečení, která by usnadnila přenos nároků na sociální zabezpečení z jedné země do druhé a snížila existující mezery, zejména u přeshraničně dojíždějících. Podobně usilujeme i o to, aby vysokoškolské tituly a kvalifikace v oblasti odborného vzdělávání a vzdělání v rámci evropského rámce kvalifikací platily v každé zemi EU snadněji a rychleji.

7. Posílená jednota unie - Eurozóna rozšířená o Česko

Česko patří do ekonomického jádra Evropy, proto je třeba přijmout euro. V evropské jednotě je síla a posilování evropské jednoty je nezbytným předpokladem pro udržení naší bezpečnosti i prosperity a kvality života. Je strategickým zájmem České republiky, aby se na prohlubování evropské jednoty a posilování Evropské unie sama více podílela. Konkrétním krokem, který by pro to měla učinit, je vstup do eurozóny v příštích pěti letech. Podporujeme proto české členství v eurozóně jako příležitost jak pro Česko, tak pro Evropu.

8. Cesta k fiskální unii

Pokud chce Evropa opravdu dosáhnout velkých cílů, ať už se jedná o úspěšný boj s klimatickou změnou, zajištění evropské bezpečnosti, zvládnutí zelené modernizace ekonomiky pro prosperitu i sociální smír nebo o boj proti populismu a extremismu, musí být v příštích letech schopná mobilizovat daleko větší zdroje investic, než je tomu dnes. Evropský rozpočet s 1 % HDP pro tyto cíle jednoduše nestačí. V následujících pěti letech by proto Evropa měla překonat dosavadní tabu a začít seriózně jednat o vytvoření společné fiskální unie, která nutné investice do naší společné prosperity, blahobytu i opravdu solidární Evropy umožní.

Otevřeme diskusi o změnách fiskálních pravidel EU, které v současné době představují brzdu ve směru ekologické modernizace nebo zvýšení investic do obrany. Země, které provádí fiskální koordinace svých rozpočtů, tak nebudou motivovány snižovat investice do těchto klíčových oblastí. Na takové aktivity by se vztahovala méně přísná pravidla.

9. Druhé velké rozšíření

Před dvaceti lety jsme se jako Česká republika vrátili do Evropy a stali se členy Evropské unie v rámci jejího velkého rozšíření o deset nových zemí. Jsme přesvědčeni, že během příštích pěti let bude jedním z hlavních úkolů připravit druhé velké rozšíření Unie. Ukrajina, Moldavsko, Gruzie, stejně jako země západního Balkánu mají budoucnost ve sjednocené Evropě. Budeme proto podporovat úsilí těchto zemí na jejich cestě do Evropské unie, stejně jako reformy evropských politik, které budou také nezbytné.